

Provinciale Staten
van Limburg

Cluster CON
Ons kenmerk DOC-00305583
Uw kenmerk -
Bijlage(n) 2

Behandeld J.C.R. van Heertum
Telefoon +31 6 11 33 28 61
Maastricht 20 juli 2022
Verzonden 20 juli 2022

Onderwerp Antwoord van Gedeputeerde Staten op schriftelijke vragen.

Van het lid : Berghorst
Fractie : PvdA
Inzake : Windenergie Parkstad Zuid

Vraag 1.

Uit onderzoek van Nikhef blijkt dat de bouw van windmolens zeer onwenselijk is binnen een bufferzone van 7 kilometer rondom het zoekgebied voor de Einsteintelecoop en onwenselijk is binnen een bufferzone van 10 kilometer rondom het zoekgebied voor de Einsteintelecoop. Zijn er naast Windenergie Parkstad Zuid in Zuid-Limburg nog andere (duurzaamheids) projecten die mogelijk niet gerealiseerd kunnen worden vanwege de kandidatuur voor de komst van de Einsteintelecoop? Graag ontvangen wij een overzicht van de projecten die het betreft en de reden waarom de projecten mogelijk niet gerealiseerd kunnen worden.

Antwoord.

Nikhef heeft ons inderdaad te kennen gegeven dat het van belang is geen nieuwe ruisbronnen rondom het zoekgebied van de Einstein Telescoop te introduceren om de kandidatuur van de EMR regio niet te verzwakken.

Wij zijn daarom voornemens om (zoals aangekondigd in de Voorjaarsnota 2022) uw Staten voor te stellen om in onze Omgevingsverordening waarborgen te bieden voor de kandidatuur van de Einstein Telescoop. Op dit moment is een groot deel van het zoekgebied voor de Einstein Telescoop en de zone tot 10 kilometer rond het zoekgebied op grond van de Omgevingsverordening al uitgesloten van windturbines om het Nationaal Landschap te beschermen. Tevens zullen wij uw Staten voorstellen om het uitsluitingsgebied voor windturbines in Zuid-Limburg uit te breiden voor de gehele zone tot 10 kilometer rond het zoekgebied voor de Einstein Telescoop. Buiten het initiatief in Parkstad-Zuid zijn er bij ons in deze zonering geen andere initiatieven tot het realiseren van windturbines bekend.

Aanvullend op het moratorium voor windturbines zullen wij uw Staten voorstellen doen om in de Omgevingsverordening een bepaling op te nemen gericht op het voorkomen van nieuwe mijnbouwactiviteiten en ontgroningen binnen het zoekgebied voor de Einstein Telescoop en de zone tot 10 km daaromheen, tenzij door middel van onderzoek wordt aangetoond dat deze verenigbaar zijn met het belang van de Einstein Telescoop. Er zijn bij ons voor deze activiteiten geen lopende vergunningen met een looptijd voorbij 2035 bekend (voorziene start exploitatie Einstein Telescoop). Mocht uit de ter inzage legging van de omgevingsverordening blijken dat er desalniettemin interfererende activiteiten anders dan het initiatief Parkstad-Zuid zijn, dan zullen wij de betekenis daarvan beoordelen en uw Staten daarover informeren.

Vraag 2.

De brief van de Parkstadgemeenten wekt de indruk dat het college van Gedeputeerde Staten neigt naar stoppen van Windenergie Parkstad Zuid, terwijl nog helemaal niet zeker is dat dit windmolenpark de kandidatuur voor de Einsteintelecoop ook daadwerkelijk in de weg staat. Om daar uitsluitel over te krijgen is onderzoek nodig. Ook is duidelijkheid nodig over de definitieve locatie voor de Einsteintelecoop. a. Klopt het dat u neigt naar het stoppen van Windenergie Parkstad Zuid? b. Is het benodigde aanvullende onderzoek gestart? Zo ja, wanneer is het gereed en waarom wacht u de uitkomsten van deze onderzoeken niet af? Zo nee, waarom niet? c. Zijn er door de provincie toezeggingen gedaan of afspraken gemaakt rondom deze verdiepende onderzoeken? Zo ja, welke toezeggingen zijn aan wie gedaan en welke afspraken zijn met wie gemaakt? Zijn die toezeggingen/afspraken nagekomen?

Antwoord.

- a) De voorgenomen wijziging in de Omgevingsverordening zou de verdere ontwikkeling van het initiatief Windenergie Parkstad-Zuid uitsluiten.
- b) Komende jaren zal de complexe geologie in de euregio verder in beeld gebracht worden om daarmee de optimale locatie voor de Einstein Telescoop te kunnen bepalen. Met die informatie kunnen de effecten van windturbines gesimuleerd worden en kan gezocht worden naar mitigerende maatregelen, waarmee de effecten van seismische ruis kunnen worden voorkomen of beperkt. Tevens zullen de komende jaren vervolgstudies opgezet worden om te zoeken naar de minst verstorende combinatie van een windturbine en zijn verankering in de ondergrond. Nikhef zal deze studies uitvoeren of begeleiden. Door de complexe en onbekende geologie details zullen deze studies op zijn vroegst vanaf 2024 tot resultaten leiden.
- c) Nikhef zal deze studies uitvoeren of begeleiden. Graag willen wij ruimte blijven bieden aan onderzoek door Nikhef en eventuele initiatieven tot onderzoek naar technische en mitigerende maatregelen vanuit initiatiefnemers. Mocht uit dit verder onderzoek blijken dat interferentie afdoende te mitigeren is, dan zijn wij bereid ons beleid te herzien.

Voor een nadere toelichting op de vervolgonderzoeken en welke gevolgen dat heeft voor het project verwijzen wij u naar de vandaag verstuurde mededeling portefeuillehouder hieromtrent welke wij tevens als bijlage bij de beantwoording van deze schriftelijke vragen hebben gevoegd.

Vraag 3.

Uit de brief van de gemeenten blijkt dat Windenergie Parkstad Zuid goed is voor 63 tot 71 procent van het “wind-op-land” bod in de RES Zuid-Limburg en daarmee goed is voor 8 tot 9 procent van het totale RES bod voor Zuid-Limburg. Is het mogelijk om Windenergie Parkstad Zuid te realiseren zonder dat de komst van de Einsteintelecoop in gevaar komt? Zo ja, welke manieren zijn er? Zo nee, waarom is dat niet mogelijk?

Antwoord.

Uit eerdere studies blijkt dat windturbines ‘seismische ruis’ introduceren door de intensieve trillingen die deze veroorzaken in diepere bodemlagen. Juist in deze lagen zou de Einstein Telescoop gerealiseerd moeten worden. Verdiepend onderzoek zal op zijn vroegst vanaf 2024 tot resultaten leiden.

Voor de zone tot 10 km afstand rond het zoekgebied voor de Einstein Telescoop worden (evenals voor het zoekgebied zelf) door Nikhef garanties gevraagd tot het moment van de locatiekeuze tegen het introduceren van nieuwe ruisbronnen om de kandidatuur voor Einstein Telescoop niet te verzwakken, aangezien effecten van ruisbronnen in deze zone kunnen reiken tot in het zoekgebied.

Wij zijn daarom voornemens om (zoals aangekondigd in de Voorjaarsnota 2022) uw Staten voor te stellen om in onze Omgevingsverordening waarborgen te bieden voor de kandidatuur van de Einstein Telescoop. Graag willen wij ruimte blijven bieden aan onderzoek door Nikhef en eventuele initiatieven tot onderzoek naar technische en mitigerende maatregelen vanuit initiatiefnemers. Mocht uit dit verder onderzoek blijken dat interferentie afdoende te mitigeren is, dan zijn wij bereid ons beleid te herzien.

Vraag 4.

Op welke andere manieren (wind, zon of een mix) kan het aandeel van Windenergie Parkstad Zuid aan RES Zuid-Limburg (8 tot 9 procent van het totale bod) gerealiseerd worden als dit project niet doorgaat? Welke concrete plannen heeft u of hebben de gemeenten daarvoor? Zijn de doelen en ambities van RES Zuid-Limburg nog haalbaar en realistisch? Zo nee, is Gedeputeerde Staten van plan om Parkstad te helpen met het maken en uitvoeren van nieuwe plannen of, anderzijds, om Parkstad van hun doelstellingen te vrijwaarden?

Antwoord.

Wanneer het project Windenergie Parkstad Zuid geen doorgang kan vinden, zal in RES Zuid-Limburg verband gezien moeten worden op welke wijze het RES bod ingevuld kan worden. Met de betreffende gemeenten is nog niet gesproken over concrete alternatieve plannen om aan dit RES bod te voldoen. De discussie omtrent het RES bod en de bijdrage van Parkstad hieraan zal het College uiteraard met Parkstad in constructief overleg voeren. In dit overleg betrekken wij de actuele ontwikkelingen zoals het uitvoeren van een verdiepende studie naar de landschappelijke inpassing van zon en wind in de regio Zuid-Limburg, alsmede de huidige transportschaarste op het elektriciteitsnet welke een extra uitdaging met zich meebrengt.

Vraag 5.

Welke gevolgen heeft uitstel van verdere ontwikkeling van Windenergie Parkstad Zuid tot na 2025 voor de businesscase in het licht van de aflopende SDE subsidies?

Antwoord.

De businesscase van windenergieprojecten in Nederland wordt haalbaar door de inzet van de SDE++-subsidie. Deze regeling financiert de onrendabele top van projecten. Daarmee is feitelijk een positieve businesscase vanuit deze regeling gegarandeerd. Dat houdt wel in dat projecten dienen te voorzien in de state-of-art turbines, omdat de bijdrage van de SDE++ uitgaat van de toepassing van de laatste technische ontwikkelingen.

Vraag 6.

Draagvlak is een belangrijke voorwaarde voor de energietransitie. Bent u het met de PvdA eens dat het coöperatieve karakter van Windenergie Parkstad Zuid, met 90% lokaal eigendom, een goed voorbeeld van hoe je draagvlak voor de energietransitie creëert? Zo nee, waarom bent u dat niet met ons eens? Zo ja, welke effecten heeft het nu stop zetten van dit initiatief voor het draagvlak voor de energietransitie in de Parkstad?

Antwoord.

Wij zijn het met u eens dat lokaal eigendom een belangrijke voorwaarde is voor het creëren van draagvlak voor de energietransitie.

Het ontnemen van het perspectief tot spoedige realisatie van het windpark, kan betekenen dat huidige partijen geen heil zien in verdere planvorming. Wij onderzoeken daarom nog of het mogelijk is het ontwikkelingstraject alsnog door te laten gaan in afwachting van definitieve onderzoeksresultaten van Nikhef.

Vraag 7.

De kandidatuur van de Einstein Telescoop heeft nu al geleid tot vertraging van Windenergie Parkstad Zuid en zal ook in de toekomst voor onzekerheid bij deze ontwikkelaars zorgen. Om de financiële risico's te kunnen dragen en is gevraagd om een garantstelling van € 1.600.000,00. a. Hoe heeft u op dit verzoek gereageerd? b. Bent u voornemens in de financiële garantstelling te voorzien? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord.

Met de term 'garantstelling' in de Financiële verordening en SiS 3.0 wordt eigenlijk bedoeld een borgstelling aan een bank voor het verstrekken van een geldlening door die bank aan een derde partij. Een garantstelling zoals in dit dossier om wordt verzocht kennen wij als provincie niet in onze beleidskaders, is geen wettelijke taak en betreft geen gangbare revolverende investering. Een dergelijke garantstelling achten wij daarom vanuit financieel perspectief niet gewenst.

Vraag 8.

Hoeveel financiële ruimte zit er nog in de portefeuille duurzaamheid? Graag ontvangen wij een overzicht waarin per project gespecificeerd wordt hoeveel middelen zijn toegekend, of het project gerealiseerd is en hoeveel middelen er nog vrij beschikbaar zijn.

Antwoord.

Vanuit de Provinciale Energie Strategie zijn nog € 540.445,00 vrij beschikbaar (peildatum 14-7-2022). Zie de onderverdeling per actielijn hieronder.

	PES 1.0	PES 2.0	Totaal begroot	Besteed & verplicht	Gereserveerd[1]	Restant
Actielijn 1 Toekomstbestendige infrastructuur	€ 75.000	€ 3.500.000	€ 3.575.000	€ 3.162.604	€ 298.333	€ 114.063
Actielijn 2 Innovatie en vakmanschap	€ 132.000	€ 3.500.000	€ 3.632.000	€ 2.848.007	€ 658.200	€ 125.793
Actielijn 3 Limburgse warmte	€ 158.250	€ 3.000.000	€ 3.158.250	€ 2.386.595	€ 200.498	€ 571.157
Actielijn 4 Sociale en eerlijke energietransitie	€ 156.121	€ 1.700.000	€ 1.856.121	€ 1.075.366	€ 1.287.296	€ -506.541
Actielijn 5 Het goede voorbeeld	€ 50.000	€ 1.000.000	€ 1.050.000	€ 294.723	€ 483.500	€ 271.777
Procesmiddelen PES 2	€ 107.233	€ 10.423	€ 117.656	€ 110.460	€ 43.000	€ -35.804
TOTAAL T/M 2023	€ 678.604	€ 12.710.423	€ 13.389.027	€ 9.877.755	€ 2.970.827	€ 540.445

Antwoord.

Nee, dat is niet mogelijk. Het kabinet beschikt over deze middelen. Deze middelen zijn specifiek bedoeld voor inhoudelijke voorbereidingen om de Einstein Telescoop mogelijk te maken. Dit zijn voorbereidende werkzaamheden op het gebied van technologie ontwikkeling, nader locatie-onderzoek, opbouw van een high-tech ecosysteem en opbouw van een uitvoeringsorganisatie. Deze middelen kunnen zodoende niet worden aangewend om de garantstelling van een windpark te bekostigen.

Vraag 10.

Bent u bereid om samen met gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld en de ontwikkelaars in gesprek te gaan over de garantstelling en samen met deze partners te komen tot een passende oplossing? Zo nee, waarom niet? Zo ja, dan verzoeken wij u vriendelijk om dat gesprek op korte termijn te laten plaatsvinden en de uitkomsten aan Provinciale Staten terug te koppelen.

Antwoord.

Uiteraard zijn wij bereid om met de regio in gesprek te gaan over het RES bod en de daarbij horende projecten. Wij zien echter geen aanleiding om specifiek over de garantstelling in gesprek te gaan met de gemeenten en ontwikkelaars. Dit betekent niet dat wij geen ruimte willen blijven bieden aan aanvullend onderzoek door Nikhef en eventuele initiatieven tot onderzoek naar technische en mitigerende maatregelen vanuit initiatiefnemers.

Wij hebben de regio en initiatiefnemers inmiddels geïnformeerd dat er de komende jaren vervolgstudies zullen worden opgezet om te zoeken naar de minst versturende combinatie van een windturbine en zijn verankering in de ondergrond. Voor een nadere toelichting hieromtrent verwijzen wij u naar de bijgevoegde mededeling portefeuillehouder.

Vraag 11

Bij het niet doorgaan van Windenergie Parkstad Zuid loopt de regio € 37.500.000,00 miljoen euro aan investeringen mis. In de voorbereidende fase hebben gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld bovendien zelf al ruim € 800.000,- aan ontwikkelingskosten hebben gemaakt. Als het project niet doorgaat als gevolg van een besluit van de provincie, worden gemeenten en ontwikkelaars dan door de provincie gecompenseerd? Zijn daar al afspraken over gemaakt met de regio?

Antwoord.

Wij hebben hieromtrent geen afspraken gemaakt met de regio.

Gedeputeerde staten van Limburg

voorzitter

secretaris

College van Gedeputeerde Staten
Provincie Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Maastricht, 13 juli 2022

Betreft: Schriftelijke vragen inzake Windenergie Parkstad Zuid

Geacht College,

Op 1 juli 2022 ontving Provinciale Staten een indringende brief van de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld en Stadsregio Parkstad Limburg. Uit de brief blijkt dat deze organisaties de afgelopen jaren stappen hebben gezet om windenergie in de regio te realiseren en zo te voldoen aan de ambities die zijn opgenomen in de RES Zuid-Limburg.

Met een subsidie van de Provincie Limburg zijn deze ambities uitgewerkt tot concreet projectinitiatief: Windenergie Parkstad Zuid. Het gaat om een coöperatief windmolenpark dat ernaar streeft om 4 tot 8 windmolens te realiseren tegen 90% lokaal eigendom.

Uit de brief van de gemeenten blijkt dat de mogelijke komst van de Einsteintelecoop de realisatie van dit initiatief onmogelijk lijkt te maken vanwege het risico op trillingen van de bodem.

De PvdA is enthousiast over de mogelijke komst van de Einsteintelecoop, maar het op gang brengen en houden van de energietransitie is ook erg belangrijk. Daarom stelt de PvdA de volgende vragen:

1. Uit onderzoek van Nikhef blijkt dat de bouw van windmolens zeer onwenselijk is binnen een bufferzone van 7 kilometer rondom het zoekgebied voor de Einsteintelecoop en onwenselijk is binnen een bufferzone van 10 kilometer rondom het zoekgebied voor de Einsteintelecoop. Zijn er naast Windenergie Parkstad Zuid in Zuid-Limburg nog andere (duurzaamheids)projecten die mogelijk niet gerealiseerd kunnen worden vanwege de kandidatuur voor de komst van de Einsteintelecoop? Graag ontvangen wij een overzicht van de projecten die het betreft en de reden waarom de projecten mogelijk niet gerealiseerd kunnen worden.
2. De brief van de Parkstadgemeenten wekt de indruk dat het college van Gedeputeerde Staten neigt naar stoppen van Windenergie Parkstad Zuid, terwijl nog helemaal niet zeker is dat dit windmolenpark de kandidatuur voor de Einsteintelecoop ook daadwerkelijk in de weg staat. Om daar uitsluitsel over te krijgen is onderzoek nodig. Ook is duidelijkheid nodig over de definitieve locatie voor de Einsteintelecoop.
 - a. Klopt het dat u neigt naar het stoppen van Windenergie Parkstad Zuid?
 - b. Is het benodigde aanvullende onderzoek gestart? Zo ja, wanneer is het gereed en waarom wacht u de uitkomsten van deze onderzoeken niet af? Zo nee, waarom niet?
 - c. Zijn er door de provincie toezeggingen gedaan of afspraken gemaakt rondom deze verdiepende onderzoeken? Zo ja, welke toezeggingen zijn aan wie

gedaan en welke afspraken zijn met wie gemaakt? Zijn die toezeggingen/afspraken nagekomen?

3. Uit de brief van de gemeenten blijkt dat Windenergie Parkstad Zuid goed is voor 63 tot 71 procent van het "wind-op-land" bod in de RES Zuid-Limburg en daarmee goed is voor 8 tot 9 procent van het totale RES bod voor Zuid-Limburg. Is het mogelijk om Windenergie Parkstad Zuid te realiseren zonder dat de komst van de Einsteintelecoop in gevaar komt? Zo ja, welke manieren zijn er? Zo nee, waarom is dat niet mogelijk?
4. Op welke andere manieren (wind, zon of een mix) kan het aandeel van Windenergie Parkstad Zuid aan RES Zuid-Limburg (8 tot 9 procent van het totale bod) gerealiseerd worden als dit project niet doorgaat? Welke concrete plannen heeft u of hebben de gemeenten daarvoor? Zijn de doelen en ambities van RES Zuid-Limburg nog haalbaar en realistisch? Zo nee, is Gedeputeerde Staten van plan om Parkstad te helpen met het maken en uitvoeren van nieuwe plannen of, anderzijds, om Parkstad van hun doelstellingen te vrijwaarden?
5. Welke gevolgen heeft uitstel van verdere ontwikkeling van Windenergie Parkstad Zuid tot na 2025 voor de businesscase in het licht van de aflopende SDE subsidies?
6. Draagvlak is een belangrijke voorwaarde voor de energietransitie. Bent u het met de PvdA eens dat het coöperatieve karakter van Windenergie Parkstad Zuid, met 90% lokaal eigendom, een goed voorbeeld van hoe je draagvlak voor de energietransitie creëert? Zo nee, waarom bent u dat niet met ons eens? Zo ja, welke effecten heeft het nu stop zetten van dit initiatief voor het draagvlak voor de energietransitie in de Parkstad?
7. De kandidatuur van de Einstein Telescoop heeft nu al geleid tot vertraging van Windenergie Parkstad Zuid en zal ook in de toekomst voor onzekerheid bij deze ontwikkelaars zorgen. Om de financiële risico's te kunnen dragen en is gevraagd om een garantstelling van € 1.600.000,-.
 - a. Hoe heeft u op dit verzoek gereageerd?
 - b. Bent u voornemens in de financiële garantstelling te voorzien? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?
8. Hoeveel financiële ruimte zit er nog in de portefeuille duurzaamheid? Graag ontvangen wij een overzicht waarin per project gespecificeerd wordt hoeveel middelen zijn toegekend, of het project gerealiseerd is en hoeveel middelen er nog vrij beschikbaar zijn.
9. Op 12 juli 2022 werd bekend dat het kabinet een bijdrage van ruim 900 miljoen uit het Nationaal Groeifonds voor de Einstein Telescoop definitief heeft goedgekeurd. Voor de voorbereiding van het project komt 42 miljoen euro beschikbaar. Is het mogelijk om de gevraagde garantstelling te dekken uit deze 42 miljoen aan middelen beschikbaar voor de voorbereiding van de Einstein Telescoop? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u voornemens die garantstelling af te geven?
10. Bent u bereid om samen met gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld en de ontwikkelaars in gesprek te gaan over de garantstelling en samen met deze partners te komen tot een passende oplossing? Zo nee, waarom niet? Zo ja, dan verzoeken wij u vriendelijk om dat gesprek op korte termijn te laten plaatsvinden en de uitkomsten aan Provinciale Staten terug te koppelen.

11. Bij het niet doorgaan van Windenergie Parkstad Zuid loopt de regio € 37.500.000,- miljoen euro aan investeringen mis. In de voorbereidende fase hebben gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld bovendien zelf al ruim € 800.000,- aan ontwikkelingskosten hebben gemaakt. Als het project niet doorgaat als gevolg van een besluit van de provincie, worden gemeenten en ontwikkelaars dan door de provincie gecompenseerd? Zijn daar al afspraken over gemaakt met de regio?

Vertrouwende op beantwoording binnen de gestelde termijn,

Hartelijke groet,

Aleida Berghorst
PvdA

Provinciale Staten
Van Limburg

Cluster	SC	Behandeld	M.F. Rumpen
Ons kenmerk	DOC-00285328	Telefoon	+31 6 27 59 39 47
Uw kenmerk	-	Maastricht	13 juli 2022
Bijlage(n)	2	Verzonden	20 juli 2022

Onderwerp

Einstein Telescoop

Geachte Staten,

Zoals u bekend, is het kabinet voornemens 42 miljoen euro uit het Nationaal Groeifonds toe te kennen aan de Einstein Telescoop en reserveert bovendien 870 miljoen euro voor een toekomstige Nederlandse inbreng aan de bouw van deze unieke, hoogwaardig technologische, internationale onderzoeksinstallatie. Dat heeft de ministerraad 14 april 2022 besloten. 12 juli 2022 heeft het kabinet bekend gemaakt dat aan de voorwaarden is voldaan om een verder uitgewerkte valorisatiestrategie en nationale aanpak voor de monitoring en evaluatie op te stellen. Dit betekent dat de voorwaardelijke toekenning van 42 miljoen euro zal worden omgezet in een definitieve toekenning. De reservering van 870 miljoen euro blijft staan in afwachting van de uitkomst van het bid en de Europese locatiekeuze.

De Nederlandse ambities worden gedeeld met de buurlanden; zo zijn hierover afspraken gemaakt tussen de bewindspersonen van België en Nederland en is de ambitie tot een kandidatuur opgenomen in het nieuwe coalitieakkoord van Noordrijn-Westfalen.

Ons college heeft 26 april 2022 opdracht gegeven aan een kwartiermaker om te voorzien in een krachtige invulling van de rol van de provincie in de samenwerking. Zijn opdracht is om te voldoen aan de voorwaarden van het Nationaal Groeifonds en op te treden als kwartiermaker om samen met de partners (Nikhef, LIOF en Ministeries van OCW en EZK) de Europese propositie voor de kandidatuur voor te bereiden. Wij zullen u najaar 2022 informeren over de uitwerkingen voor de aanpak, de projectorganisatie en onze provinciale rolinvulling.

In de Voorjaarsnota 2022 hebben wij aangekondigd om bij de eerste wijziging van de nieuwe Omgevingsverordening (gebaseerd op de Omgevingswet) een voorstel te doen om de omgevingskwaliteiten te borgen die nodig zijn voor een sterke kandidatuur voor de Einstein Telescoop.

Het initiatief tot een kandidatuur van de Euregio Maas-Rijn voor de Einstein Telescoop is mede gebaseerd op de rustige omgeving en de waarborgen daarvoor als Europees onderscheidende vestigingsvoorwaarde voor de Einstein Telescoop om goede metingen te kunnen verrichten.

Op 16 mei jl. hebben wij een brief ontvangen van Nikhef (zie bijlage). Uit eerdere studies blijkt dat windturbines 'seismische ruis' introduceren door de intensieve trillingen die deze veroorzaken in diepere bodemlagen. Juist in deze lagen zou de Einstein Telescoop gerealiseerd moeten worden. Komende jaren zal de complexe geologie in de euregio verder in beeld gebracht worden om daarmee de optimale locatie voor de Einstein Telescoop te kunnen bepalen. Met die informatie kunnen de effecten van windturbines gesimuleerd worden en kan gezocht worden naar mitigerende maatregelen, waarmee de effecten van seismische ruis kunnen worden voorkomen of beperkt.

Tevens zullen de komende jaren vervolgstudies opgezet worden om te zoeken naar de minst verstorende combinatie van een windturbine en zijn verankering in de ondergrond. Nikhef zal deze studies uitvoeren of begeleiden. Door de complexe en onbekende geologie details zullen deze studies op zijn vroegst vanaf 2024 tot resultaten leiden.

Mochten de mitigerende effecten niet voldoende blijken, dan vraagt Nikhef de garantie van de Provincie Limburg om in het omgevingsbeleid af te zien van additionele seismische bronnen binnen een straal van 10 kilometer rond het zoekgebied van de Einstein Telescoop, in elk geval totdat een besluit over de vestigingslocatie is genomen (naar verwachting niet eerder dan 2025) en bij een positieve uitkomst daarvan: vanaf het moment dat de exploitatie van de Einstein Telescoop daadwerkelijk begint (naar verwachting 2035 of later). Met zo een garantie wordt de Europese concurrentiepositie van de kandidatuur gewaarborgd. Ook in Sardinië is besloten tot een uitstel van beslissingen over nieuwe windparken, tot over de locatie voor de Einstein Telescoop is beslist.

Wij zijn voornemens om (zoals aangekondigd in de Voorjaarsnota 2022) uw Staten voor te stellen om in onze Omgevingsverordening waarborgen te bieden voor de kandidatuur van de Einstein Telescoop. Op dit moment is een groot deel van het zoekgebied voor de Einstein Telescoop en de zone tot 10 kilometer rond het zoekgebied op grond van de Omgevingsverordening al uitgesloten van windturbines om het Nationaal Landschap te beschermen (zie bijlage kaartbeeld). Tevens zullen wij uw Staten voorstellen om het uitsluitingsgebied voor windturbines uit te breiden voor de gehele zone tot 10 kilometer rond het zoekgebied voor de Einstein Telescoop.

Aanvullend op het moratorium voor windturbines zullen wij uw Staten voorstellen doen om in de Omgevingsverordening te voorzien in een onderzoeksplicht voor mijnbouw en ontgroningen binnen het zoekgebied voor de Einstein Telescoop en de zone tot 10 kilometer rond het zoekgebied. Er zijn voor deze activiteiten geen lopende vergunningen met een looptijd voorbij 2035 (voorziene start exploitatie Einstein Telescoop):

Graag willen wij ruimte blijven bieden aan onderzoek door Nikhef en eventuele initiatieven tot onderzoek naar technische en mitigerende maatregelen vanuit initiatiefnemers. Mocht uit dit verder onderzoek blijken dat interferentie afdoende te mitigeren is, dan zijn wij bereid ons beleid te herzien.

Het voornemen tot wijzigen van de Omgevingsverordening raakt het initiatief Windenergie Parkstad-Zuid. Uw Staten zijn hierover eerder geïnformeerd. De voorgenomen wijziging in de Omgevingsverordening zou de verdere ontwikkeling van het initiatief Windenergie Parkstad-Zuid uitsluiten.

Dit raakt ook de ambitie en voortgang in de RES Zuid-Limburg en de daarin geformuleerde regionale ambities. Het totale RES 1.0-bod van Zuid-Limburg bedraagt 1,3 TWh. Van het totale bod is 0,17 TWh (13%) voorzien als wind-op-land, waarvan tot 0,12 TWh. door het initiatief in Parkstad-Zuid.

Op dit moment is het initiatief in Parkstad-Zuid nog niet voorzien van een ruimtelijk plan.

We gaan met de partners van de RES Zuid-Limburg in overleg over hoe het RES-bod alsnog gerealiseerd kan worden. Dit doen we op basis van de ruimtelijke onderzoeken die momenteel worden uitgevoerd. We informeren uw Staten hierover in de opmaat naar de RES 2.0.

Vermeldenswaardig is dat het zoekgebied in Parkstad-Zuid deels (de strook ten westen van de A76) is uitgesloten voor windturbines door de status Nationaal Landschap. Ons college zal nog moeten beslissen over een eventueel verzoek tot een vergunning.

Wij tekenen hierbij aan dat dit onderwerp ook grensoverschrijdend op de agenda staat tussen de samenwerkende onderzoeksinstituten en ministeries. Op dit moment werken wij met het Rijk aan een convenant met Wallonië, waarbij het onze inzet is om gelijke waarborgen te bieden in het omgevingsbeleid. Daarin wordt ook samengewerkt met de Vlaamse overheden. Ook wordt er geacteerd door de onderzoeksinstituten en ministeries tegen het voornemen tot realisatie van windturbines in Dalhem. Wij hebben uw Staten aanvullend geïnformeerd over de grensoverschrijdende aanpak met de mededeling portefeuillehouder inzake Bestuurlijk Overleg Leefomgeving van 21 juni 2022.

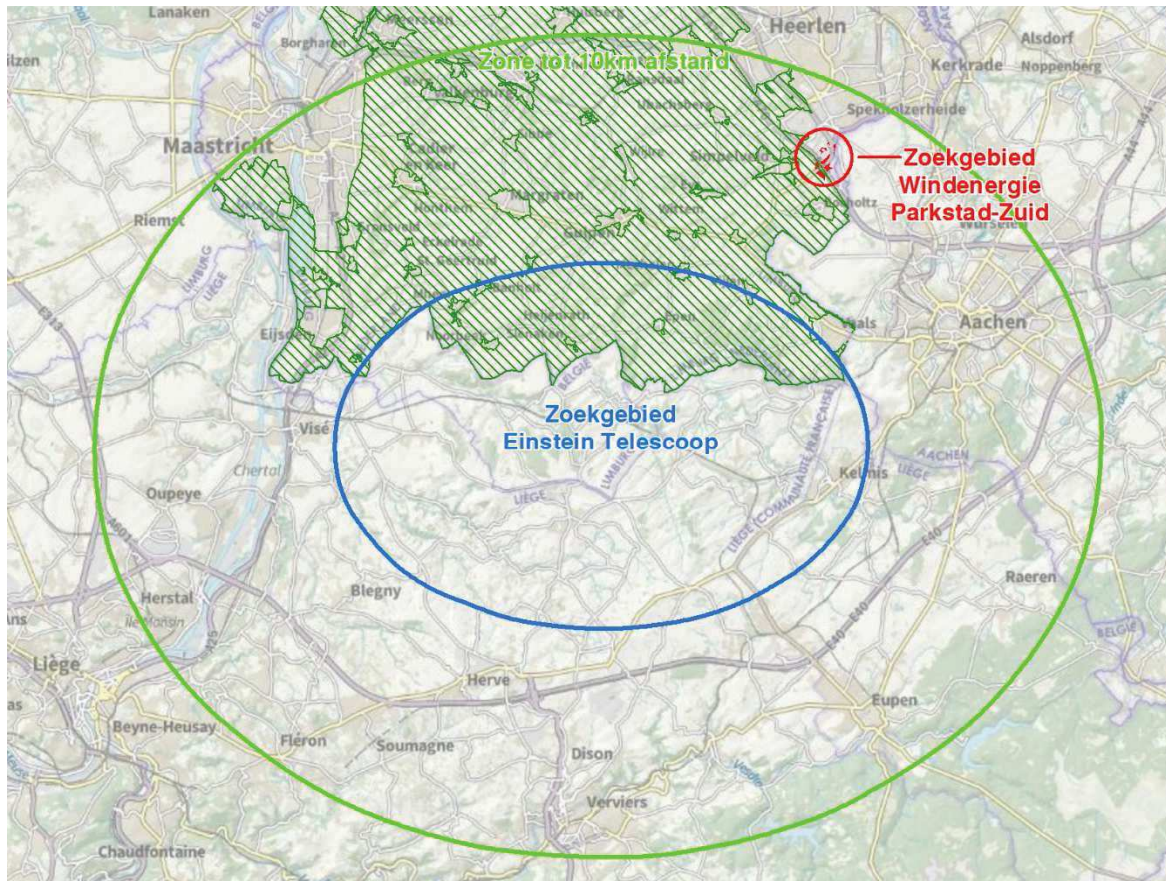
Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Bijlage: zoekgebied Einstein Telescoop en zoekgebied Windenergie Parkstad-Zuid

- **Zoekgebied Einstein Telescoop**
Gebied waarbinnen gezocht wordt naar de optimale positionering van Einstein Telescoop en waarbinnen garanties gevraagd worden tot het moment van de locatiekeuze (2025) tegen het introduceren van nieuwe ruisbronnen om de kandidatuur voor Einstein Telescoop niet te verzwakken
- **Zone tot 10 km afstand rond het zoekgebied voor de Einstein Telescoop**
Voor deze zone worden, net als voor het zoekgebied, garanties gevraagd tot het moment van de locatiekeuze (2025) tegen het introduceren van nieuwe ruisbronnen om de kandidatuur voor Einstein Telescoop niet te verzwakken aangezien effecten van ruisbronnen in deze zone kunnen reiken tot in het zoekgebied.
- **Zoekgebied Windenergie Parkstad-Zuid**
Gebieden waarbinnen gezocht wordt naar locaties voor het oprichten van windturbines van het initiatief Windenergie Parkstad-Zuid
- **Nationaal Landschap Zuid-Limburg**

Kaartschaal: 1:175000

Noot: Op initiatief van de Universiteit Luik wordt met (steun van) overheden in de Euregio een verkennende studie gedaan naar alle planologische aspecten van de kandidatuur. Daaruit volgend zal ook voorzien worden in kaartbeelden voor het gehele zoekgebied.

Datum 16-05-2022
Onze referentie SB2022-137
Onderwerp Einstein Telescope
omgevingsfactoren

Aan Provincie Limburg, algemeen directeur
Tav dhr G. Derks
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

P.O. Box 41882
1009 DB Amsterdam
The Netherlands

Science Park 105
1098 XG Amsterdam
The Netherlands

t +31 (0) 20 592 2000
f +31 (0) 20 592 5155

info@nikhef.nl
www.nikhef.nl

Geachte heer Derks,

Observatoria voor zwaarte krachtdgolven zijn de meest gevoelige wetenschappelijke infrastructuur op Aarde die lengteveranderingen tot 0,000 000 000 000 001 meter (10,000 keer kleiner dan de diameter van de lichtste –waterstof– atoomkern) kunnen meten. Het toekomstige zwaarte krachtdgolven observatorium 'Einstein Telescope' (ET) zal nog gevoeliger zijn en het is van het grootste belang dat trillingen van buitenaf, die de metingen kunnen verstoren, minimaal zijn. Dit is de motivatie om de infrastructuur ondergronds –rond 200-300 meter diep– te situeren op een locatie met lage seismische ruis.

Er zijn een aantal locaties in Europa die in aanmerking komen voor de huisvesting van de ET. Italië dringt aan om de ET naar Sardinië te krijgen, en zal er alles aan doen om aan te tonen dat die locatie goed geschikt is. De vestigingslocatie van de ET in de EMR regio is in beeld gekomen door de unieke geologie van Limburg. Uit ondergrondse metingen van 2019 is gebleken dat de toplaag dempend werkt en dat daarmee het ruisniveau in de harde ondergrond voldoende gering is. Daarmee is de EMR regio een zeer kansrijke locatie voor de ET. Echter, uit de metingen is ook gebleken dat er weinig marge is en additionele, nieuwe trillingsbronnen beïnvloeden deze conclusie in negatieve zin. Momenteel worden studies verricht die de geschiktheid van de EMR locatie vergelijkt met de locatie in Sardinië. Rond 2025 zal over de locatie van de ET infrastructuur worden besloten.

Windturbines zijn een voorbeeld van een belangrijke trillingsbron. Dit wordt goed geïllustreerd door (ondergrondse) seismische (trilling-) metingen van het Black Forest Observatory (BFO) in het Duitse Zwarte Woud waar over decennia de opkomst van windturbines en hun invloed op de seismische ruis is gevolgd. Studies bij de huidige generatie observatoria in Duitsland, USA en Italië hebben laten zien dat windturbines daadwerkelijk een versturende werking hebben op zwaarte krachtd observatoria. Onlangs heeft Nikhef het onderzoek naar de seismische impact rondom project Windenergie Parkstad-Zuid gestart (zie bijlage). Wij presenteren in deze brief het vervolg op de aanpak die daar wordt genoemd.

Een in 2021 uitgevoerde seismische campagne in de EMR regio heeft helaas laten zien dat de windturbines rond Aken in de op 250 m diepte gesitueerde seismische sensor bij Terziet op 12-13 km afstand van Aken excess seismische ruis introduceren.

Datum 16 mei 2022
Onze referentie SB-2022-137
Onderwerp Einstein Telescope
omgevingsfactoren

Om de kandidatuur van de EMR regio niet de verzwakken is het verstandig om de komende jaren geen nieuwe ruisbronnen rondom het zoekgebied van de ET te introduceren. Het gaat daarbij niet alleen om de windturbines. De ET is gevoelig voor alle bronnen die langdurig seismische ruis veroorzaken. Daarbij denken wij ook zware industrie zoals de exploitatie van mijnen, mobiliteit infrastructuur etc. binnen 10 km van het zoekgebied. Voor Wallonië wordt reeds overlegd met partijen betrokken bij nieuwe windpark initiatieven en met de politiek om de (seismische) kwaliteit d.w.z. lage ruis te garanderen. Ter vergelijking, voor Sardinië wordt gewerkt aan een moratorium op nieuwe windparken totdat de locatie voor de ET besloten wordt.

Komende jaren zal de complexe geologie in de EMR verder in beeld gebracht worden om daarmee de optimale locatie voor de ET in de EMR te kunnen bepalen. Met die informatie kunnen de effecten van windturbines gesimuleerd worden en kan gezocht worden naar mitigerende maatregelen. Tevens zullen de komende jaren vervolgstudies opgezet worden rondom de aanwezige windturbines bij Aken en in de Ardennen om te zoeken naar de minst verstorende combinatie van windturbine (met name de mast d.w.z. flexibel of stijf) en zijn verankering in de ondergrond. Nikhef zal deze studies uitvoeren of begeleiden. Door de complexe en onbekende geologie details zullen deze studies op zijn vroegst vanaf 2024 tot resultaten leiden.

Pagina 2 / 2

Mochten de mitigerende effecten niet voldoende blijken, dan vraagt Nikhef hierbij de garantie van de Provincie Limburg om in het omgevingsbeleid af te zien van additionele seismische bronnen binnen een straal van 10 km van het zoekgebied van de ET, in elk geval totdat een besluit over vestiging van de ET in EMR is genomen (naar verwachting niet eerder dan 2025) en bij een positieve uitkomst daarvan: vanaf het moment dat de exploitatie van de ET daadwerkelijk begint (naar verwachting 2035 of later). Vanzelfsprekend kunnen lopende initiatieven tot die periode blijven doorgaan, en zal Nikhef de bijdrage aan het ruisniveau onderzoeken.

Met deze garantie wordt de kwaliteit van de EMR regio voor het huisvesten van de ET gewaarborgd.

Met vriendelijke groeten

.

Stan Bentvelsen – directeur Nikhef